

כוכב, שמשון

שמשון, בן טוני וגיאורג' צחק ז"ל, נולד ביום י"ד באדר ב' תרצ"ה (17.2.1935) בעפולה. אביו, שהיה משפטן מחונן, נפטר כשהיה שמשון ילד. הוא נשלח לתל-עדשים וגדל כבן אצל משפחת ארליך. אחרי שסיים את לימודיו בבית-הספר היסודי בתל-עדשים, עבר עם אמו לעין-חרוד ולמד בבית-הספר התיכון המשותף בקיבוץ. מילדותו למד הנער לאהוב את הארץ, את נופיה ואת הצומח והחי שבה. הוא הרבה לסייר ברחבי הארץ ויצא גם לטיולים מסוכנים במקומות מרוחקים, מדרך על-ידי הרצון העז לראות, לחקור וללמוד. יחד עם מאיר הר-ציון הקים את "האחוזה" בעין-חרוד, שאלה נהגו להביא גוזלים וגורים מטיולים. הוא אהב לחפש ולהגדיר צמחים נדירים והציף את פרופ' מיכאל זוהר בהצעותיו לתיקונים במגדיר הצמחים. כבר בנעורו הפך שמשון לאגדה מהלכת. רבות דברו בו כחוקר וכמדען צעיר ומחונן, וגם פעילותו החברתית הייתה גורם להערצת צעירים ומבוגרים כאחד. הוא הדריך את בני הנוער במשק, טיפל בהורי חברים והיה יוצא אתם לטיולים וכנער השתתף בועדת הטיולים של הקיבוץ. הוא הרבה לכתוב לעלון של חברת הילדים וגם חרו חרוזים להנאתו על דברים שונים, על חבריו ואפילו על מחקריו.

שמשון גויס לצה"ל במחצית אוגוסט 1953 והוצב לנח"ל. כשנה לאחר גיוסו התנדב לשרת בנח"ל מוצנח.

במחצית פברואר 1956 שוחרר שמשון מצה"ל בדרגת סמל וחזר לעין-חרוד, שם עבד שנתיים ברפת. בשנת 1957 שבר את זרועו בעת תרגיל צניחה, בהיותו בשרות מילואים, ובשעה ששכב בבית החולים הכיר את איילה, האחות שטיפלה בו, ותקופת חברותם הייתה רצופה מכתבים מלאי הומור, שמחת חיים ואהבה עדינה. השניים נישאו ועברו לקרית-עמל ומשם למושב אלראי. נוסף לניהול המשק שלו, עבד בסמינר "אורנים" בטיפול בפינת החי. בשנת 1962 נולד בנו הבכור ניר, ובשנת 1966 נולד בנו גלעד. שמשי היה צנחן מצטיין וסייר מעולה. במסגרת שירותו במילואים השתתף במבצע "קדש", במלחמת ששת הימים ובמלחמת ההתשה. גם לאחר שנפצע בגבו ועבר ניתוחים, המשיך לצנוח ולא הסכים לשינוי הפרופיל הרפואי שלו, אף שנאלץ לישון על הרצפה. בשעת כיבוש ניצנה נפצע שמשון בנסיבות מיוחדות במינן: הוא נכנס עם חיילי צה"ל לניצנה בשעה 04.00 לפנות בוקר. בעת סריקת מאהל של האויב גילה חייל ערבי פצוע באחד האוהלים. הוא הוציא אותו מן האוהל כדי להשקותו ובעת שתמך בו ועזר לו, ירה בו חייל ערבי אחר ופצעו. הכדור חדר לירכו ושיחק את רגליו. הוא שכב זמן רב בבית החולים בתל-השומר ויום אחד, כשבאה אליו אמו לביקור, ביקש לקחת אותו בכסא גלגלים, לראות את הפצוע הערבי שהציל. כשנשאל פעם מה עשה ביחידה 101 בפעולות התגמול, ענה: "נכנסנו לכפרים, ובזמן שכל היתר התעסקו בכל מיני דברים אחרים, אני אספתי תרנגולות". שמשי התקבל ללימודים בפקולטה לביולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, והמשפחה עברה לבירה והתגוררה בקרית-יוכל. את בחינות הבגרות סיים בתוך שנת הלימודים

השלישית באוניברסיטה. מורהו, פרופ' זהרי, אמר לו פעם: "זהר שלא יהיה לך פרס נובל לפני שיש לך תעודת בגרות". עבודות המחקר שלו הצטיינו בייחודן ובשנת 1971 פרסם בכתב-עת מדעי מאמר בנושא האמבריולוגיה, שהוא תחום התמחותו. הוענק לו התואר הראשון ואחרי כן התואר השני והוא שקד על לימודיו לתואר דוקטור. הוא לימד בפקולטה למדעי הטבע באוניברסיטה, ופעמיים נשלח מטעם האוניברסיטה לסיורי מחקר בחוץ לארץ – להולנד, לבלגיה וליוגוסלביה. לאחר נופלו הוענק לו התואר דוקטור לפילוסופיה בשנת 1976 על עבודתו בתחום האמבריולוגיה של עופות. שמשי אהב מוסיקה, ספרות ואמנות. מנערותו אסף שירים עבריים מימי העלייה הראשונה עד מלחמת העולם. הוא היה פעיל בכל תחומי העבודה הציבורית, וביחידתו בצבא היה דמות מרכזית, מעין "קמע" של היחידה. הוא ידע לדאוג לאנשיו ונהג בהם בסמכות, אך מתוך חברות וידידות והרבה הומור, שהיה מיוחד לו. הוא היה אומר: "אני הקמע של היחידה, מסתכלים עלי כמו על פלקט. איך אני יכול לאכזב אותם ולא ללכת? ובכלל, כשיש מלחמה התפקיד שלי לדאוג לסניטציה. אם אני לא הייתי יוצא עם היחידה שלי, אז לכולם היתה דיזנטריה". שמשי היה אב מסור, מורה ומחנך מעולה לשני בנים. אחרי נפילתו אמר בנו הבכור, ניר – "הנורא ביותר לאחי הקטן הוא, שלא יוכל לקבל כל מה שאבא העניק לי". כאשר פרצה מלחמת יום הכיפורים, ושמשי אז בן שלוש ושמונה, לא נכלל שמו ברשימת המגויסים. בכל זאת לא ויתר, עד שהממונים עליו נעתרו לו והחזירוהו ליחידתו. בגלויה האחרונה לאמו כתב: "אני חייב לעזור ולהיות עם חברי, שאתם הייתי קשור עשרים שנה... אנו יכולים לעזור איש לרעהו...". בליל הצליחה לגדה המערבית של תעלת סואץ, התנהל קרב קשה על צומת "טרטור-לכסיקון", מדרום ל"חוה הסנינית". הצומת והציר היו חיוניים ביותר, בגלל הצורך להעביר את גשר הגלילים דרכם. בשעה שלוש לפנות בוקר, ביום כ' בתשרי תשל"ד (16.10.1973), נצטווה כוח של גדוד הסיור, שבמסגרתו פעל שמשון, לפרוץ לצומת ולטהר את ציר "טרטור" ממערב למזרח. לאחר שהצליח הכוח לעבור את הצומת נפתחה עליו אש כבדה מכלי נשק שונים. בקרב שהתפתח תוך ניסיון להיחלץ מהאש, נפל שמשון. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין בהר-הרצל בירושלים. השאיר אחריו אישה, שני בנים ואם. לאחר נופלו הועלה לדרגת סמל ראשון.

האוניברסיטה העברית בירושלים קיימה עצרת לזכרו של שמשון, שסופר בה על אישיותו הרב-צדדית, הוקראו שירים מן האוסף שלו "שירי מולדת", והוקרן סרט טלביזיה שהשתתף בו. בעצרת דובר על סגולותיו הרוחניות, על יעילותו, על כושר הארגון שלו, ובעיקר על אהבת האדם שלו; ספר על שמשון שיצא לאור בירושלים, מעלה ביריעה רחבה את עבודתו המדעית ואת אישיותו הקורנת; בספריית המחלקה לזואולוגיה באוניברסיטה העברית, נפתח בשנת תשל"ה חדר קריאה לסטודנטים על שמו של שמשון. כמו-כן נוסדה קרן להענקת פרסי-לימוד לסטודנטים, העוסקים בשטחי מחקר קרובים לתחומי התעסקותו של שמשון.